

Sociaal programma Rolduckerveld

Januari 2021

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1

Inleiding gebiedsontwikkeling Rolduckerveld	4
--	---

Hoofdstuk 2

Sociale aanpak	6
-----------------------	---

2.1 Achtergrond Rolduckerveld	6
-------------------------------	---

2.2 Visie en ambities	7
-----------------------	---

2.3 De meerwaarde van een gebiedsgerichte/integrale aanpak	10
--	----

Hoofdstuk 3

Programma's	11
--------------------	----

Gezonde jeugd	12
----------------------	----

1. Kansrijke start (Vie)	13
--------------------------	----

2. Voor en vroegschoolse educatie	14
-----------------------------------	----

3. Startklas Steltloper	15
-------------------------	----

4. Gezonde basisschool van de toekomst (Vie)	17
--	----

5. Uitbreiden schoolmaatschappelijk werk	18
--	----

6. WIJ.K (expertiseteam jeugd Sjevemethoes)	19
---	----

7. Talentontwikkeling	20
-----------------------	----

8. Jonge mantelzorgers	22
------------------------	----

Vitaal ouder worden

1. VoorzieningenWijzer (Vie)	23
------------------------------	----

2. Arbeidsfit maken: Vitaal Kerkrade! (Vie)	23
---	----

3. Aanpak eenzaamheid (Vie)	23
-----------------------------	----

4. Welzijn op recept (Vie)	23
----------------------------	----

Hoofdstuk 1 Inleiding gebiedsontwikkeling Rolduckerveld

Parkstad Limburg is één van de regio's in Nederland aan wie door het Rijk een bedrag is toegekend voor een Regio Deal. Met de deal hebben Rijk, Provincie Limburg en de regio afgesproken gezamenlijk de schouders te zetten onder de aanpak van de regionale opgave in Parkstad. Er wordt met de deal een impuls gegeven aan de aanpak die de regio de afgelopen jaren heeft ingezet. In de regiodeal staat een integrale transformatie van het centrum en de buurten van de regio Parkstad centraal. Hierbij wordt naast de fysieke aanpak van de woningvoorraad en winkelvoorzieningen ook de verduurzamingsopgave en de aanpak van de sociaal-economische problematiek meegenomen. Bovendien wordt aandacht besteed aan de kansen die grensoverschrijdende samenwerking biedt voor dit gebied.

Het hoofddoel van de Regio Deal over de verschillende programmalijnen is tweeledig:

- Parkstad Limburg structureel op het gemiddelde niveau in Limburg¹ te krijgen waar het gaat om de belangrijkste kerncijfers voor brede welvaart zoals leefbaarheid, opleiding, inkomen en arbeidsparticipatie, woonkwaliteit en groenvoorzieningen, leegstand, vastgoedwaarde en investeringsbereidheid private partijen. Het bereiken van de structureel beoogde effecten vereisen een langdurige inspanning.
- Vorenstaande realiseren door een actieve samenwerking van alle betrokken partijen en daarmee te komen tot een regio die de regionale opgaven effectief op eigen kracht aanpakt. Dat gebeurt aan de hand van een breed gedragen en motiverend wenkend perspectief ('stip op de horizon').

De buurt Rolduckerveld is 1 van de ontwikkelgebieden binnen de regiodeal, waarbij een integrale aanpak noodzakelijk is om de sociaal-fysieke leefbaarheid en sociaaleconomische structuur te verbeteren.

De provincie Limburg, de Stadsregio Parkstad Limburg, de woningcorporaties HEEMwonen en Wonen Zuid en de gemeente Kerkrade werken samen aan de herontwikkeling van Rolduckerveld. Op 10 oktober 2019 is daartoe door deze vijf partijen de samenwerkingsovereenkomst Rolduckerveld ondertekend, waarin ambities voor het gebied en de gewenste samenwerking zijn bekrachtigd.

De gebiedsontwikkeling Rolduckerveld is een duurzame en gefaseerde herontwikkeling van het plangebied Rolduckerveld waaraan de volgende doelen zijn gesteld:

- aanpak van de bestaande particuliere woningvoorraad (200 woningen) middels uitvoeren van de businesscase Rolduckerveld (verwerving particulier bezit en sloop na 15 jaar);
- kwalitatieve verbetering en differentiatie van het woningaanbod (455 woningen achterliggend gebied);
- aanpak van sociaal-maatschappelijke problematiek en verhogen van de sociale kwaliteit in de buurt;
- realisatie van een groene verbinding tussen stadspark en het Wormdal;
- opwaardering van de openbare ruimte gericht op prettig wonen en verblijven.

---

¹ Omdat er de komende jaren veel initiatieven op (Zuid-) Limburgs niveau worden ondernomen, is het reëel om aan te nemen dat de percentages op Limburgse schaal zullen stijgen en dat derhalve de stijging van de percentages in Parkstad meer dan proportioneel zullen moeten zijn, wil de relatieve achterstand worden ingelopen.

De projectpartners HEEMwonen, Wonen Zuid en de gemeente Kerkrade werken samen aan Rolduckerveld vanuit de **gebiedsvisie** Rolduckerveld waar de raad van de gemeente Kerkrade op 27 november 2019 kennis van heeft genomen.

Het plangebied vanuit de (fysieke) gebiedsontwikkeling focust zich op het gebied gelegen tussen Ailbertuslaan, Mgr. Van Gilsstraat, Dir. van der Mühlenlaan en de Zonstraat.

Figuur 1 Plangebied fysieke gebiedsontwikkeling Rolduckerveld

Naast fysieke maatregelen is het ook noodzakelijk de focus te leggen op de sociale component om de problematieken in Rolduckerveld het hoofd te bieden: een sociale aanpak.

Hoofdstuk 2 Sociale aanpak

2.1 Achtergrond Rolduckerveld

Wonen Limburg heeft een buurtprofiel laten opstellen voor Rolduckerveld volgens de zogenaamde Rigo-indicatoren leefbaarheid (zie onder). **Competenties** gaan over primaire basisbehoefte en zelfregie, **Leefomgeving** betreft indicatoren over voorzieningen en veiligheid, **Participatie** geeft aan in hoeverre men behoefte heeft aan sociaal contact, erkenning en waardering en pas in het niveau **Binding** is er aandacht voor zelfontplooiing. De indicatoren zijn afgezet tegen het Limburgse gemiddelde (licht geel staat gelijk aan, groen is hoger of beter en oranje en rood betekent dat deze indicator slechter scoort dan gemiddeld). Bij de interpretatie van dit buurtprofiel moet uiteraard rekening gehouden worden met de context en de buurtbewoners. Het feit dat bijvoorbeeld minder inwoners een afgeronde beroepsopleiding hebben kan voortkomen uit het feit dat in deze buurt relatief veel 65-plussers wonen die vroeger vooral gingen werken en niet studeerden. Het feit echter dat in Rolduckerveld relatief veel jongeren in de leeftijd 15-30 jaar wonen maakt de noodzaak om de sociaal in te grijpen alleen maar groter, nu deze jongeren geconfronteerd worden met een generaties lange problematiek.

buurt - Rolduckerveld (Kerkrade)

Uit het buurtprofiel is af te leiden dat Rolduckerveld laag scoort op competenties en binding.

Burgerparticipatieprojecten zullen gezien de lage verbondenheid/ sociale cohesie met de buurt waarschijnlijk minder kans van slagen hebben waar inzet achter de voordeur waarschijnlijk tot meer resultaten leiden. Daarnaast moet niet uit het oog verloren worden dat Rolduckerveld feitelijk te verdelen is in verschillende deelbuurten, bestaande uit nieuwbouw, sociale woningbouw en hoogbouw. Deze specifieke samenstelling van de buurt zorgt voor zowel fysieke als sociale grenzen, waardoor er grote contrasten en verminderde sociale cohesie onder de bewoners bestaat.

Bron: Buurtprofiel Rolduckerveld Birch i.o.v. Wonen Limburg

De gegevens uit de monitoringscijfers uit bijlage 1 'Vitaliteit en gezondheid en cijfers' onderstrepen de problematiek.

- Een groot deel van de bewoners heeft te maken met armoede,
- er zijn in verhouding veel alleenstaande ouders,
- er is sprake van laaggeletterdheid en
- bewoners hebben een laag opleidingsniveau met alle gevolgen van dien.

Het is daarom van belang om samen met inwoners en partners een integraal programma te starten om een beweging op gang te brengen die de eigen leefsituatie, de (eigen) ervaren gezondheid en de verbondenheid met de buurt stimuleert. Een beweging die ervoor zorgt dat de trend in deze buurt gebroken wordt en dat de inwoners in deze buurt weer trots zijn, vertrouwen hebben in de toekomst en de leefbaarheid van de buurt verbetert.

2.2 Visie en ambitie

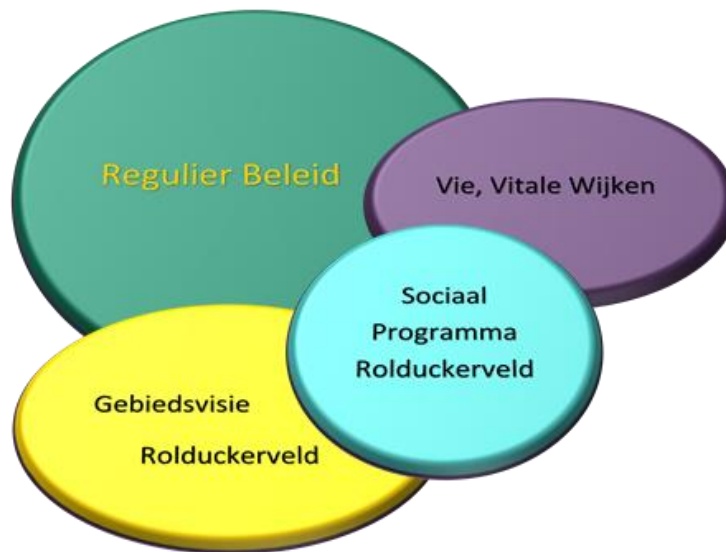
In Rolduckerveld wordt de komende jaren vanuit het Vie gedachtegoed gewerkt aan een gezonde en vitale wijk. Dit gedachtegoed is te vinden in het uitvoeringsprogramma Vie. De eerdere ontwikkelingen en de ingeslagen route vanuit de stadsdeelvisie Kerkrade-Oost I (2012) en de gebiedsvisie Rolduckerveld (2019) vormen de basis waarop verder gebouwd zal worden. Door fysieke en niet-fysieke aspecten met elkaar te verbinden en de focus te leggen op dit gebied, wordt de komende jaren verder geïnvesteerd om een trendbreuk te realiseren. Vanuit dit sociaal programma Rolduckerveld wordt er integraal ingezet op interventies gericht op en in samenhang met, gezondheid, sociaal beleid, armoede en schuldhulpverlening, onderwijs en participatie. Deze interventies worden gecombineerd met de fysieke herinrichting van het gebied. Dit momentum van fysieke herinrichting biedt de unieke kans om 'achter de voordeur' te komen en kunnen vanuit meerdere invalshoeken aanpak en oplossingen gecombineerd worden.

Vanuit de themalijn wonen en leefbaarheid (Regio deal) wordt gezamenlijk onderzocht welke 'meekoppelkansen' er zijn op gebieden als energie, wonen en zorg, circulariteit, inclusief bouwen, en woningmarkt, maar valt ook te denken aan veiligheid, voorzieningen, retail en grensoverschrijdende aanpak. Op deze manier kunnen de meervoudige problemen die aanwezig zijn ook op een meervoudige aanpak rekenen.

De corporaties hebben een belangrijke signalerende rol en vormen één van de vindplaatsen van de inzet van de programma's en hebben daarnaast een bijdrage in de langjarige aanpak in deze buurt die de komende jaren vorm moet krijgen. Ook partners die niet persé van nature met elkaar samenwerken, bijv. woningcorporaties en onderwijs-arbeidsmarkt-partijen, gaan we met elkaar verbinden. De hele fysieke herstructurering leidt ook tot tijdelijke leegstand en mogelijke toename van leefbaarheidsproblemen. Door extra inzet van de corporaties Wonen Zuid en Heemwonen op leegstandsbeheer, wordt erop ingezet om (tijdelijke) verslechtering te voorkomen. Met duurzame investering worden duurzame relaties gelegd voor duurzame resultaten die tot de gewenste verbeteringen moeten leiden.

De uitvoering van het sociaal programma ligt veelal bij partners, waarbij de gemeente een essentiële schakel is om de initiatieven te stroomlijnen en in samenhang te brengen met domein overstijgende programma's waarmee ze tevens een begeleidende en facilitaire rol heeft.

Het sociaal programma Rolduckerveld kent elementen uit het regulier beleid maatschappelijke zorg, maakt onderdeel uit van de programmaliijn 'vitale wijken' in het uitvoeringsprogramma VIE en wordt uitgevoerd in samenhang met de 'fysieke' gebiedsvisie Rolduckerveld. Schematisch ziet een en ander er als volgt uit:

De gezamenlijke ambitie vanuit de regio is om in 2030 de achterstand van Zuid-Limburg ten opzichte van de rest van Nederland met 25 procent in te hebben gelopen. Kerkrade gaat daaraan gekoppeld voor de ambitie dat de ervaren gezondheid van onze inwoners minimaal op het Zuid-Limburgse niveau komt.

Bron: regionaal gezondheidsbeleid Zuid Springt Eruit en Lokaal uitvoeringsprogramma Vie

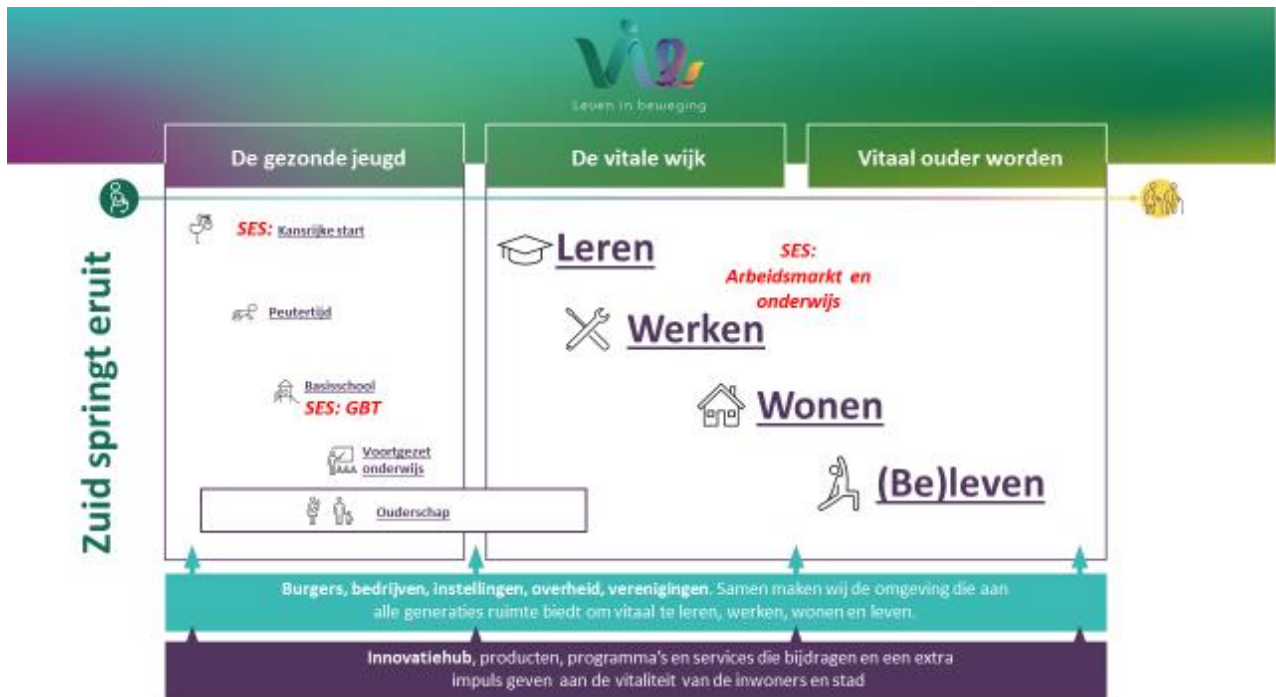
Het doel van de integrale aanpak in het sociaal programma Rolduckerveld is om in lijn met het Vie gedachtegoed de diverse problemen naar het gemiddelde Zuid-Limburgse niveau terug te dringen. Het is de ambitie om de vicieuze cirkel van de intergenerationele kans armoede en sociaaleconomische achterstanden te doorbreken door het versterken van de eigen kracht van bewoners om deze problemen in de toekomst te voorkomen. Dit gaan we doen door te focussen op de volgende aandachtsgebieden/prioriteiten:

- Het vergroten van gelijke onderwijskansen door preventieve interventies en aanpak van ontstane onderwijsachterstanden, een aanpak om de brede talentontwikkeling bij kinderen en jongeren te vergroten en het toerusten van jongeren voor de arbeidsmarkt.
- Het vergroten van de (financiële) draagkracht van individuen en gezinnen en het vergroten van arbeidsparticipatie en het verminderen van het aantal mensen dat structureel afhankelijk is van de bijstand.
- Bevordering van gezondheid, preventie en gezondheidsbewustzijn van de inwoners in het kader van Trendbreuk en positieve gezondheid.

Deze focus is en wordt in dit sociaal programma Rolduckerveld vertaald in programma's die aansluiten op het onderdeel sociaal economische structuurversterking uit de Regiodeal en zijn opgebouwd rond de drie programmalijnen van Vie. Voorbeelden hiervan zijn onder andere:

- Kansrijke Start
- GBT/verlengde schooldag
- (verbinding) onderwijs/ arbeidsmarkt

Figuur: samenhang regiodeal SES en uitvoeringsprogramma VIE

2.3 Meerwaarde van een gebiedsvisie/integrale aanpak

'Inwoners, bedrijven, instellingen, overheid, verenigingen: samen maken zij vitale wijken waarin het vitaal ouder worden is. 'Vitale wijken', die aan alle generaties ruimte bieden om te kunnen leren, werken, wonen en leven. 'Vitale wijken' waarbinnen burgers in staat worden gesteld de regie te voeren over hun leven. Om de regie te kunnen voeren over het eigen leven naar werk en ouderschap is een goede start van levensbelang. Een gezonde jeugd biedt het fundament voor een vitaal leven'

Uitvoeringsprogramma Vie, H2 gedachtegoed

'Armoede, schulden, problemen rondom huisvesting, eenzaamheid, werkloosheid, een beperking, een lage opleiding of de kwaliteit en de inrichting van de leefomgeving hebben allemaal invloed op hoe gezond je bent en hoe gezond je je voelt.

Landelijke nota gezondheidsbeleid 2020-2024

Iedere losse interventie, elk programma heeft zijn eigen doelen, maar het is de samenhang en verbinding die tot een trendbreuk moet leiden. Het is van belang om niet alleen in generieke aanpakken energie te steken, maar nadrukkelijk met een gebiedsgerichte aanpak massief in te zetten op die plekken waar de opgave het grootst is en de inzet het hardst nodig is. De onderlinge verbanden tussen interventies zijn hierbij onmisbaar.

Door middel van de programmatische aanpak Sociaal Economische Structuurversterking (SES) wordt binnen de Regio Deal Parkstad ingezet op het realiseren van een trendbreuk in de langjarige situatie van overerving van achterstanden. Daarvoor wordt ingezet op de nieuwe generatie en ligt de focus onder andere op de eerste 1.000 dagen van een kind (de jeugd en haar omgeving) en op het aanpakken van de onderwijsprestatie, arbeidsparticipatie en gezondheidssituatie .

In de programmaliijn gezonde jeugd wordt aandacht geschonken aan preventie en zorg voor aanstaande en jonge ouders en hun jonge kinderen. De eerste levensjaren van een kind zijn namelijk uitermate belangrijk. Door kinderen op de voorschoolse opvang en later op de basisschool in contact te brengen met bewegen en gezond eten, kan de lijn van de goede start doorgetrokken worden. Door te focussen op een gezonde leefstijl zullen ze zich fitter voelen. Dit nemen ze mee naar huis, naar vrienden en vervolgens naar de middelbare school. Op de middelbare school gaan kinderen nadenken over hun toekomst en opleiding die ze willen volgen. Een opleiding die van belang is voor een goede toekomst. Door goede begeleiding op scholen en aandacht voor de specifieke competenties krijgen de kinderen inzicht in wat ze willen gaan studeren of waar ze zouden willen werken. Dit vormt een brug naar het derde onderdeel: Onderwijs & Arbeidsmarkt. Met een goede en gerichte opleiding nemen de kansen op een baan op de arbeidsmarkt toe. Doordat er in verschillende sectoren in Limburg krapte op de arbeidsmarkt is, zal er vanuit de opleidingen en het bedrijfsleven ingezet moeten worden om talent voor de regio te behouden en perspectief te bieden aan jongeren. Hierdoor neemt het zelfvertrouwen, de sociale positie en financiële onafhankelijkheid toe waardoor jongeren ook iets kunnen opbouwen en zich verantwoordelijk voelen. Van belang is ook de inzet op de leefomgeving van de jongere. Het gezin, de straat, de buurt, de wijk. Indien we er niet in slagen deze actief te beïnvloeden om andere keuzes te maken en daarmee een voorbeeld te stellen, zullen de gewenste resultaten voor de jongere maar ook voor de wijk uitblijven. Jongeren trekken dan weg omdat ze bewust worden van de eigen kwaliteiten maar deze in de eigen omgeving niet denken te kunnen ontplooiën ofwel ze terugzakken in 'het gedrag' van hun huidige omgeving. In beide gevallen zijn al onze inspanningen binnen de buurt, maar vooral ook binnen de context van het perspectief voor de wijk en daarmee regio voor niets.

Hoofdstuk 3 programma's

Met de uitwerking van de programmalijnen Vie zetten we in op het bereiken van een trendbreuk in de langjarige achterstanden, door enerzijds in te zetten op de jeugd en anderzijds ook gelijktijdig in te zetten op de nieuwe generatie (aanstaande) ouders als ook de bestaande omgeving van kinderen/jongeren. Bij het in te zetten op interventies gericht op jeugd zullen ook vindplaatsen ontstaan voor bijvoorbeeld interventies op het gebied van vitaal ouder worden. Ter illustratie: wanneer bij het programma Kansrijke Start aanstaande/jonge ouders in beeld komen met een kwetsbare sociaaleconomische positie, dan kunnen deze worden doorgeleid naar een begeleiding in de lijn van bijvoorbeeld perspectief op sociaaleconomische zelfredzaamheid. Door deze ouders/jong volwassenen een perspectief te bieden, groeien hun kinderen op in een betere situatie en hebben deze kinderen een voorbeeld waarbij participatie lonend is. De kracht voor de aanpak zit in de vernieuwende samenwerking tussen partners en de koppelingen tussen resultaatgebieden en de opeenvolging van maatregelen in verschillende levensfasen, waardoor er een versterkend effect kan worden bereikt. Goed werkende initiatieven kunnen breder opgeschaald worden naar de regio.

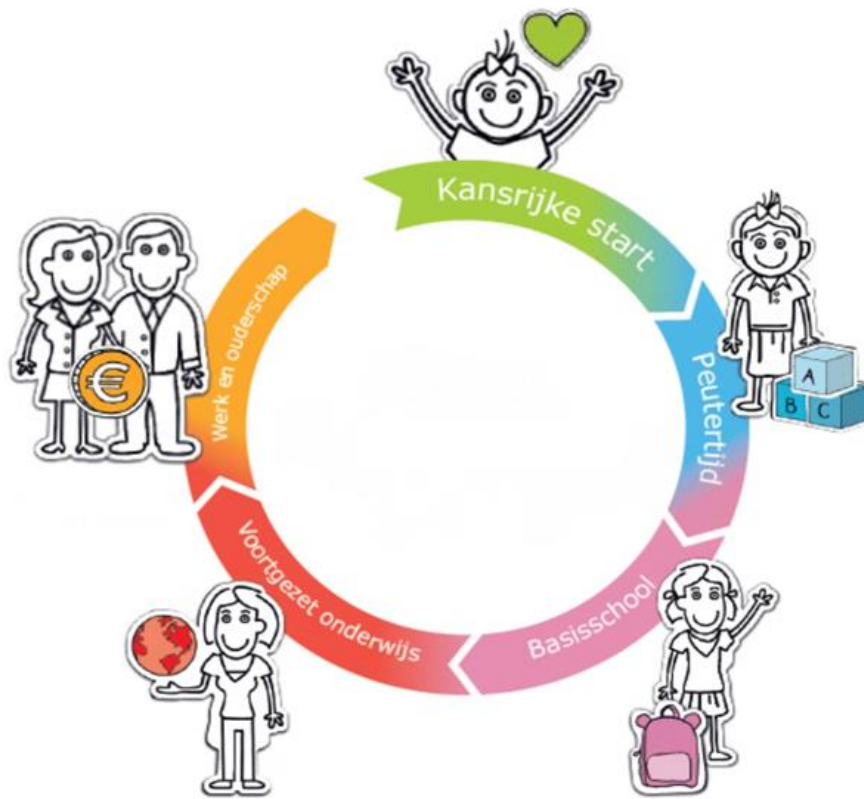
De komende periode wordt door de regio, gemeente en betrokken partners verder invulling gegeven aan de uitwerking van de gebiedsgerichte aanpak, die zoals reeds aangegeven breder is dan enkel de focus van de programmalijnen in de Regio Deal. Per levensfase worden in dit hoofdstuk de programma's/ interventies beschreven die bijdragen aan de genoemde doelstellingen.

Zoals we in het uitvoeringsprogramma Vie al kunnen lezen: een aantal programma's zal de hele periode met ons meereizen, van een aantal gaan we misschien afscheid nemen, nieuwe zullen op onze reis worden toegevoegd. Dit hoofdstuk is dan ook een dynamisch hoofdstuk dat steeds verder zal worden uitgewerkt en aangepast omdat zich steeds nieuwe ontwikkelingen en mogelijkheden voordoen en we blijven aanhaken bij nieuwe programma's, interventies, (beleids)ontwikkelingen en inzichten.

Op de volgende pagina's zijn de programma's te vinden waarop (momenteel) de focus ligt in de sociale aanpak Rolduckerveld. Daar waar deze overeenkomen met de programma's Vie is een korte samenvatting opgenomen en vindt een verwijzing plaats naar het uitvoeringsprogramma Vie deel 2.

Gezonde jeugd

Kansrijke start

De eerste 1000 dagen van een kind zijn cruciaal om een goede start te kunnen maken. De gezondheid van een kind voor, tijdens en na de geboorte blijkt een belangrijke voorspeller van problemen op latere leeftijd, zowel fysiek als mentaal. Uit bijlage 1 bij het uitvoeringsprogramma Vie blijkt dat nergens in Nederland zoveel kinderen te vroeg geboren worden/ met een te laag geboortegewicht worden geboren als in de gemeenten Kerkrade.² Ook het percentage zwangeren waarbij de zwangerschapsbegeleiding pas na 10 weken zwangerschap startte is beduidend hoger dan het landelijk gemiddeld. Daarnaast worden er hier meer kinderen in eenoudergezinnen geboren.

In aansluiting op het landelijk actieprogramma hebben tal van Zuid-Limburgse coalitiepartners, waaronder ook de gemeente Kerkrade eind 2018 de handen in elkaar geslagen om de **kansrijke start** van kinderen in Zuid-Limburg te bevorderen. In dat kader zijn in 2019 drie belangrijke en effectief gebleken interventies door het programmabureau Trendbreuk, met steun van de Provincie Limburg in heel Zuid-Limburg uitgerold:

- **Nu Niet Zwanger**
- **VoorZorg**
- **Stevig Ouderschap**

In september 2019 hebben de 16 Zuid-Limburgse gemeenten onder de naam 'Zuid Springt Eruit, Zuid-Limburg zet nieuwe trend in gezondheid' een nieuwe gezondheidsnota vastgesteld. Belangrijke elementen in het beleid zijn de focus op jeugd, de stevige allianties tussen gemeenten, Provincie, Rijksoverheid en maatschappelijke partners en een domein overstijgende aanpak door programma's met de grootste gezondheidswinst in heel Zuid-Limburg uit te rollen. Daarnaast is een start gemaakt om de samenwerking tussen allerlei partners vanuit het medische domein (verloskundigen, gynaecologen, kinderartsen, huisartsen, kraamzorg) en het sociaal domein (gemeenten, jeugdgezondheidszorg, maatschappelijk werk, schulphulp, etc.) rond de geboortezorg te verstevigen. Want als deze partners goede samenwerkingsafspraken maken, kan de juiste ondersteuning eerder op de juiste plek terecht komen.

In dit kader zijn wederom met steun van de Provincie Limburg in 2019 (juni en december) twee druk bezochte sessies georganiseerd waarin al deze partners suggesties hebben aangedragen voor concrete verbeteringen gericht op het bevorderen van de kansrijke start van kinderen. Hierdoor is een gerichte verbeteragenda ontstaan.

De bestaande drie interventies zoals bovenstaand toegelicht worden al opgepakt. Daarnaast wordt voor nieuwe interventies een aanpak versterkt die nadrukkelijk vanuit de Regio Deal wordt georganiseerd. Kerkrade heeft ervoor gekozen om Nu Niet Zwanger, VoorZorg en Stevig Ouderschap mee te doen met de interventies:

- **Knooppunt**
- **Centering pregnancy**

De programma's Nu niet zwanger, VoorZorg, Stevig Ouderschap, Knooppunt en Centering pregnancy zijn uitgewerkt opgenomen in het **uitvoeringsprogramma Vie**.

---

² Bron: Bijlage indicatoren Nota Gezondheidsbeleid Zuid-Limburg 2020-2023- Gezondheidsatlas ZL, cijfers zijn niet beschikbaar op buurtniveau

Uitbreiden Voor en Vroegschoolse Educatie (VVE)

Doelgroep

Peuters in de leeftijd van 2 tot 4 jaar

Algemene omschrijving

Juist de eerste levensjaren zijn cruciaal voor wat betreft hechting, sociaal emotionele ontwikkeling, taal cognitie en motoriek. Uit onderzoek blijkt dat kinderen die op de basisschool beginnen met een (taal)achterstand deze nauwelijks meer inlopen. In Rolduckerveld heeft 26% van de peuters een onderwijsachterstand bij de start op de basisschool. Van de doelgroep peuters met een indicatie voor voorschoolse educatie, neemt op dit moment slechts 75% deel aan de voorschoolse educatie. Om deze problematiek aan te pakken wordt voor Rolduckerveld aangesloten bij de ambitie van Parkstad om minimaal 85% van de peuters met een indicatie voor voorschoolse educatie, met (een risico op) een achterstand op het gebied van taal, cognitie, sociaal-emotioneel en/of motoriek, ook echt te laten deelnemen aan deze voorschoolse educatie. Hiertoe wordt de toeleiding naar de VVE geïntensiveerd door middel van een extra huisbezoek van de JGZ bij tweejarigen.

Beoogd resultaat

Dreigende ontwikkelachterstanden bij peuters inlopen zodat deze kinderen met een goede basis kunnen starten met het basisonderwijs door alle peuters in de leeftijd van 2,5 tot 4 jaar tenminste 960 uur deel te laten nemen aan Voor en Vroegschoolse Educatie (4 dagdelen per week, gedurende 52 weken per jaar) met een warme overdracht naar de basisschool. Peuters in de leeftijd van 2-2,5 jaar nemen 2 dagdelen per week deel.

Monitoring

Om inzicht te krijgen in de ontwikkeling van de peuter is door de vier grote gemeenten in Parkstad met het bedrijf Cebiq een VVE monitor ontwikkeld. De monitor geeft een beeld van indicaties per buurt en geeft een analyse van ontwikkeling, planning en bezettingsgraad op locatieniveau (anoniem), doelgroep en niet-doelgroep. Dit op basis van informatie die de pedagogisch medewerkers van de peuteropvang er in zetten op peuterniveau n.a.v. bevindingen en testen.

Betrokken partijen

- Kinderopvang Parkstad
- Jeugd gezondheidszorg
- Jeugdhulppartners
- Scholen
- Maatschappelijk werk
- Gemeente

Regie

Kinderopvang Parkstad en jeugdgezondheidszorg

Oriëntatie

Voorbereiding

Implementatie

Uitvoering

Evaluatie

Startklas basisschool Steltloper

Doelgroep

4-jarigen die specifieke onderwijs- en gemeentelijke ondersteuning nodig hebben. Dit kunnen zijn:

- Kinderen vanuit voorschoolse voorziening met ondersteunings- en zorgbehoeften;
- Kinderen door JGZ aangemerkt met ondersteuningsbehoeften en/of zorgbehoeften;
- Kinderen vanuit zorgvoorziening (Medisch Kinderdagverblijf/Kinderbehandelcentrum, etc.) waarvan de inschatting is dat een startklas de beste optie is. Er zullen altijd kinderen zijn die vanuit MKD/KBC regulier starten of kinderen die aangewezen blijven op een gespecialiseerde onderwijsvoorziening;
- Direct van thuis zonder voorschoolse voorziening met risico inschatting;

Algemene omschrijving

In Parkstad vindt een relatief hoge rechtstreekse instroom plaats in het speciaal onderwijs (7,1% in Kerkrade). Rechtstreeks betekent, dat deze kinderen niet de kans hebben gehad zich te ontwikkelen in een reguliere setting. De heersende opvatting is, dat dit voor een aantal kinderen kan worden voorkomen door ze met 4 jaar tijdelijk in een zogenaamde startklas te plaatsen.

In de basisondersteuning zijn startklassen ingericht, waar kinderen - zonder jeugdhulpbeschikking of toelaatbaarheidsverklaring speciaal onderwijs (TLV) - geplaatst kunnen worden voor een combinatie van "gemeentelijke" ondersteuning en onderwijsondersteuning (in samenhang via een integrale aanpak).

De startklas is een fysieke plek in een cluster van scholen waarin een specifieke samenwerking tussen onderwijs en ketenpartners (gemeenten, voorliggend veld, jeugdhulpverlening (geïndiceerd en niet geïndiceerd)) tot stand komt op uitvoeringsniveau, ten bate van een groep kinderen van 4 jaar die specifieke onderwijs- en gemeentelijke ondersteuning nodig hebben. Door multidisciplinaire observatie en participatie wordt in het knooppunt in beeld gebracht op welke gebieden de ondersteuningsbehoeften van de kinderen liggen om op basis daarvan ontwikkeling op gang te brengen. De meerwaarde en kracht ligt in het integreren van onderwijsondersteuning en gemeentelijke ondersteuning. De toeleiding naar de startklas vindt plaats op grond van de uitgangspunten van de Kadernotitie overgang voorschoolse voorzieningen naar het basisonderwijs (mei 2018). De startklas kent een kleine groepsgrootte en kinderen verblijven afhankelijk van de ontwikkeling die een kind laat zien een paar maanden tot maximaal 1 jaar in de startklas. De kinderen stromen uit naar een reguliere thuisnabije basisschool, waardoor onderwijsachterstanden worden voorkomen c.q. worden verminderd.

Beoogd resultaat

Vermindering instroom speciaal onderwijs/terugdringen onderwijsachterstanden

Monitoring

Samen met de onderwijspartners wordt een monitoringssysteem opgezet.

Betrokken partijen

- Movare (Steltloper)
- Gemeente met inzet van Xonar, Radar, Scoor, Talent

Regie

De regie in de vorm van het uitwerken van een algemene businesscase voor startklassen in de regio Parkstad is in handen van een samenwerking tussen de schoolbesturen Movare en INNOVO, het Samenwerkingsverband Primair Passend Onderwijs en de gemeenten Brunssum, Heerlen, Kerkrade en Landgraaf.

Status

De startklassen zijn gestart in het schooljaar 2019-2020 met een kleine startklas in basisschool de Steltloper.

Gezonde basisschool van de toekomst

In 2015 ging de Gezonde Basisschool van de Toekomst (GBT) van start. Doel van het project was te onderzoeken of kinderen die op de basisschool een gestructureerd dagritme aangeboden krijgen met voldoende tijd voor onderwijs, sport, bewegen, spelen en aandacht voor gezonde voeding een betere fysieke, emotionele en intellectuele groei doormaken. Tevens werd onderzocht of een dergelijk dagritme meer rust en minder stress betekent voor zowel kinderen als ouders en bijdraagt aan een betere kwaliteit van leven. Naast deze mogelijk kind-specifieke voordelen werd gekeken naar de maatschappelijke en economische voordelen op zowel de middellange- als de lange termijn.

Het blijkt dat leerlingen op de betrokken scholen een gezonder gewicht hebben, het voedingspatroon is verbreed met meer gezonde producten, de frequentie van bewegen is toegenomen en de sociale en emotionele ontwikkeling een positieve impuls heeft gekregen.

De ervaringen die De Gezonde Basisschool van de Toekomst in Parkstad heeft opgedaan, evenals landelijke voorbeelden, laten zien dat er met meer leer- en opvoedingstijd grote resultaten kunnen worden geboekt. De gemeente Kerkrade start met twee gezonde basisscholen, waarbij ook wordt ingezet op één basisschool in Rolduckerveld, de Steltloper.

De Gezonde Basisschool van de Toekomst kent een directe verbinding met haar omgeving. De school vormt een sociaal maatschappelijke hotspot in de buurt. Buurtbewoners kunnen een actieve rol spelen op school en verenigingen worden betrokken bij het vormgeven van het aanbod. De GBT is daarmee een belangrijke stap die bijdraagt aan het verkleinen van de (gezondheids-)achterstanden en als interventie noodzakelijk is in de samenhang met andere interventies in het sociale programma.

Het programma GBT is uitgewerkt opgenomen in het [uitvoeringsprogramma Vie](#).

Uitbreiden schoolmaatschappelijk werk

Doelgroep

Kinderen in het primair en voortgezet onderwijs

Algemene omschrijving

Een kind met problemen in het dagelijks leven neemt deze in de klas en loopt daarmee het risico van onderwijsachterstanden. Door een uitbreiding van het schoolmaatschappelijk werk (een voorziening die past in het zogenaamde 'voorliggende veld') is er meer ruimte voor coaching en advies en het versterken van de leerling met een hulpvraag. De uitbreiding van het schoolmaatschappelijk werk betreft concreet een uitbreiding op basisschool de Steltloper en VMBO Holz. Hierbij is er in totaal ongeveer 24 uur extra schoolmaatschappelijk werk gericht op zowel individu, groepstrainingen en informatie en advies.

Beoogd resultaat

Verminderen onderwijsachterstanden

Monitoring

Het gebruik wordt gemonitord door Impuls. Gemeente en Impuls zullen gezamenlijk KPI's bepalen om de effecten van de inzet te kunnen monitoren.

Betrokken partijen

- Gemeente
- Impuls
- Movare
- VMBO Holz

Regie

Gemeente

WIJ.K (expertiseteam jeugd Sjevemethoes)

Doelgroep

Jeugd algemeen

Algemene omschrijving

WIJ.K is een informeel samenwerkingsinitiatief tussen een aantal zorgpartners, het welzijnswerk van Impuls en de gemeente Kerkrade. Het doel van deze samenwerking op wijkniveau is dat de gezamenlijke partners een lokale transformatie Jeugd gaan realiseren én het financieel tekort op het budget jeugd terugdringen. Basisvoorwaarden hierbij zijn:

- het voorliggend veld verder uitbreiden waardoor de geïndiceerde jeugdhulp gaat afnemen;
- Stimuleren van integraal samenwerken tussen partners;
- Wijkgericht werken waarbij Burgerkracht en buurtkracht een nadrukkelijke rol krijgen.

Het instrument dat hiervoor gebruikt wordt is onder andere een casuoverleg op wijkniveau. Binnen dit casuoverleg werkt de gemeentelijke toegang (gedragswetenschapper én consulent) nauw samen met de praktijkondersteuner huisarts-Jeugd en de medewerker(s) van Impuls die ervaring hebben met het Jeugd en Jongerenwerk en het Schoolmaatschappelijk werk in de wijk. Binnen dit wekelijks casuoverleg komen steeds alle jeugdhulpvragen langs.

Verder is in iedere wijk het jeugd en jongerenwerk dé plek waar kinderen die normaal een beschikking begeleiding Groep nodig hebben, terecht kunnen bij het regulier aanbod van het jeugd en jongerenwerk van welzijnspartner Impuls. Dit is een "gratis" aanbod en het is de bedoeling dat kinderen die in het verleden naar een zorgpartner werden doorverwezen nu eerst starten bij het reguliere "gratis" aanbod. Een groot gedeelte van de kinderen heeft hier genoeg aan en kan in de eigen wijk gebruik maken van een passend naschools aanbod. In de wijk Rolduckerveld is dit aanbod gevestigd in het Sjevemethoes in het jongeren centrum The Future. Voor de kinderen waar dit aanbod niet voldoende voor is, wordt de deskundigheid van sommige partners binnen WIJ.K ingevlogen, waardoor die kinderen wel de hulp krijgen die ze nodig hebben en ook in hun eigen wijk kunnen participeren. Tenslotte blijft er een kleine groep over waar deze voorliggende jeugdvoorziening onvoldoende is en gewoon gebruik zal maken van een maatwerkvoorziening.

Een laatste concrete samenwerking binnen WIJ.K is dat de consulent van de Toegang gekoppeld is aan de scholen en ook structureel op alle scholen komt. Op deze manier wordt de consulent al vroeg en laagdrempelig betrokken bij mogelijke problematiek rondom het kind. Voor Rolduckerveld gaat het hierbij om de basisscholen De Steltloper en Ursula en VMBO Holz.

Beoogd resultaat

Het creëren van een inclusieve samenleving door zo min mogelijk onderscheid te maken tussen (groepen) jeugd met zorg en reguliere jeugdgroepen. Dit wordt bewerkstelligd door een jeugdvoorziening waar een mix van (buurt-) kinderen elkaar ontmoet, samen speelt en van elkaar leert. De focus ligt daarbij op het normaliseren en niet het problematiseren van zorg.

Monitoring

Samen met de partners WIJ.K zullen sturingselementen worden uitgewerkt. Hierbij zal waar mogelijk worden aangesloten op andere interventies die bijdragen aan een gezonde en vitale wijk.

Betrokken partijen

- Impuls
- Partners Wij.k te weten: Scoor, Talent en Xonar
- Gemeente

Regie

Gemeente

Talentontwikkeling: 'Leren locatie Holz'

Doelgroep

Leerlingen op het voortgezet onderwijs in Kerkrade

Algemene omschrijving

De locatie Holz van het Beroepscollege Parkstad Limburg (BcPL) is een onderwijslocatie waar voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs (VMBO) basis, kader, gemengde en theoretische leerweg worden aangeboden. Deze locatie ligt buiten het plangebied, maar wordt bezocht door veel leerlingen die wonen in het plangebied en SVO|PL is daarom een belangrijke partner in deze aanpak. Eind 2019 is er door SVO|PL in samenwerking met de gemeente Kerkrade een plan van aanpak opgesteld om vier jaar versterkt in te zetten op Talentontwikkeling en Zorg op maat.

Door (professionele) zorg op maat te leveren op school voor een kleine groep leerlingen met een complexe zorgbehoefte en daarmee deze zorg dus voor een groot deel weg te halen bij de docenten, kunnen zij meer aandacht geven aan de overige leerlingen waarmee ook voor de totale groep de kans op schooluitval en slechte keuzes die leiden tot nog meer kansenongelijkheid afneemt. Via het programma 'leren locatie Holz' worden jongeren toegerust voor de arbeidsmarkt en wordt een bijdrage geleverd aan het terugdringen van armoede bij inwoners door het verhogen van de arbeidsparticipatie. Concreet worden in het programma docenten opgeleid zodat zij vanuit hun reguliere rol ook die van leerwerkplekmakelaar en loopbaanbegeleider op zich kunnen nemen. Partijen ontvangen vanuit de Regio Deal Parkstad een subsidie.

Beoogd resultaat

- Gerichtere toeleiding van jongeren naar school/werk. Alle leerlingen van BcPL Holz weten in het examenjaar welke opleiding ze willen volgen en waarom deze bij hun past. Ze hebben een gedegen traject doorlopen en hun ouders zijn hier intensief bij betrokken;
- Vergroten van het toekomstperspectief van kwetsbare jongeren. Alle leerlingen in het examenjaar hebben een vervolgopleiding gekozen of worden toegeleid naar werk. De vervolgopleiding is gekozen nadat leerlingen een realistisch onderbouwd beeld hebben van hun gewenste beroep;
- Vergroten van de rol van bedrijven in de arbeidsmarkt oriëntatie van kwetsbare jongeren. Tot en met 31 juli 2022 zullen in totaal 25 bedrijven deelnemen aan het gezamenlijke traject om leerlingen gedegen te laten oriënteren en toe te leiden naar een vervolgopleiding of werk;
- Opzetten van een systeem van duale opleiding /oriëntatie met gezamenlijke verantwoordelijkheid van school en bedrijf voor kwetsbare jongeren. Op 31 juli 2022 staat er een duurzame structuur voor samenwerking waarbij bedrijven en school samen leerlingen opleiden en voorbereiden op vervolgonderwijs of werk.

Monitoring

Monitoring vindt plaats via periodieke afstemming tussen partijen en voortgangsrapportages

Betrokken partijen

- SVOPL/BcPL Holz
- Gemeente
- Zorg en welzijnspartners

- Stichting Beroepsonderwijs en bedrijfsleven
- Samenwerkende Bedrijventerreinen Kerkrade

Regie

BcPL Holz en gemeente

Jonge mantelzorgers (JMZ)

Doelgroep

Kinderen en jongeren in de leeftijd van 12 tot 24 jaar.

Algemene omschrijving

JMZ-ers zijn kinderen en jongeren die opgroeien met een zieke ouder, broer of zus. Kinderen die opgroeien met ziekte en zorg in de thuissituatie hebben meer problemen dan hun leeftijdsgenoten in een normale thuissituatie. Het gaat dan om opgroei- en opvoedproblemen en lichamelijke en emotionele klachten als gevolg van overbelasting en chronische stress door de situatie thuis. Door JMZ vroegtijdig te herkennen en erkennen en daar waar nodig ondersteuning te bieden, trachten we deze gevolgen te verminderen. Uit landelijk onderzoek is gebleken dat een kwart van de kinderen en jongeren mantelzorg verlenen (Mezzo). De buurt Rolduckerveld telt 170 jongeren van 12 tot 18 jaar en 180 jongeren van 18 tot 24 jaar. Dat betekent dat +/- 43 jongeren van 12 tot 18 jaar en 45 jongeren van 18 tot 24 jaar JMZ-ers (zouden kunnen) zijn. In Kerkrade is Steunpunt voor Mantelzorgers een belangrijke schakel die ondersteuning kan bieden aan JMZ-ers. Het aanbod aan hulp en ondersteuning voor jongeren is nog niet genoeg toegespitst op JMZ-ers. In afstemming met betrokkenen/doelgroep kan gezorgd worden dat de ondersteuning afgestemd wordt op de behoeften van de groep.

De daadwerkelijke activiteiten die aangeboden gaan worden zijn nog moeilijk te beschrijven. De insteek is om de JMZ-ers bij de opzet van de activiteiten te betrekken, zodat het aansluit bij de behoeften van de deelnemers.

Beoogd resultaat

Het vroegtijdig herkennen van mantelzorg door jongeren en het (waar nodig) bieden van ondersteuning.

Monitoring

Omdat het terrein van de JMZ nog een relatief onontgonnen terrein is, is evaluatie op het gebied van de resultaten voor en de beleving door de jongeren uit de doelgroep van belang. Deze (eerste) evaluatie zal een half jaar na de start van de pilot plaatsvinden waarbij ook de Jongeren Adviesraad zal worden betrokken. Vragen die hierbij aan de orde kunnen komen zijn:

1. Hoeveel JMZ-ers zijn er sinds de pilot in beeld?
2. Wat zijn hun behoeften en voorkeuren?
3. Hoeveel JMZ-ers hebben deelgenomen aan de activiteiten?
4. Is het welbevinden van de JMZ-ers vergroot?
5. Hoe worden de aangeboden activiteiten bevonden?
6. Hoe belangrijk is de ondersteuning van zorgcoördinatoren?

Betrokken partijen

- Steunpunt voor mantelzorgers Parkstad
- Scholen
- Impuls
- Gemeente
- Jongeren Adviesraad

Regie
Gemeente

Vitaal ouder worden

Voorzieningenwijzer

Kerkrade kent een hoog percentage kinderen met een kans om in armoede op te groeien in vergelijking met het Limburgs gemiddelde. Dit hangt uiteraard samen met het aantal kinderen dat in een bijstandsgezin opgroeit. Voor Rolduckerveld zijn geen exacte cijfers beschikbaar, maar deze buurt kent in verhouding tot heel Kerkrade ongeveer 7x zoveel inwoners die moeten rondkomen van een bijstandsuitkering.

Voor deze inwoners die vooral financieel proberen te overleven, is het vaak lastig om in het web van ingewikkelde regelgeving en procedures om de juiste financiële keuzes te maken. De VoorzieningenWijzer helpt armoede en problematische schulden te bestrijden door mensen gebruik te laten maken van beschikbare voorzieningen en op voorstel van het ROW (regionaal overleg woningcorporaties) zijn er middelen bij elkaar gebracht om de voorzieningenwijzer in Parkstad te implementeren.

De voorzieningenwijzer is uitgewerkt opgenomen in het **uitvoeringsprogramma Vie**.

Arbeidsfit maken: Vitaal Kerkrade!

In Rolduckerveld is er sprake van een lage arbeidsparticipatie en een hoger gebruik van uitkeringen met name van de bijstand. Kijkend naar de kenmerken hangt de lage participatiegraad direct samen met de brede sociale problematiek: laag opleidingsniveau, inmiddels derde generatie werklozen, laaggeletterdheid en zwakke (geestelijke en fysieke) gezondheid. Het is op deze doelgroep dat Vitaal Kerkrade!' zich richt.

Vitaal Kerkrade! is uitgewerkt opgenomen in het **uitvoeringsprogramma Vie**.

Aanpak eenzaamheid

Het percentage 65-plussers in Rolduckerveld is 23%. Van deze groep voelt 63% zich eenmaal, zelfs 18% is ernstig eenzaam. Chronische eenzaamheid is een belangrijk maatschappelijk vraagstuk. Het kan leiden tot serieuze gezondheidsproblemen, zoals depressie, alcoholverslaving, slaapstoornissen en hart- en vaatziekten. Daarnaast is eenzaamheid ook vaak de oorzaak van ongezond gedrag hetgeen weer kan leiden tot gezondheidsproblemen. Eenzaamheid voorkómen of, waar het toch aan de orde is, verminderen is dan ook erg belangrijk.

De aanpak eenzaamheid is uitgewerkt opgenomen in het **uitvoeringsprogramma Vie**.

Welzijn op recept

51% van inwoners van Rolduckerveld heeft in 2017 de huisarts bezocht. Naar schatting is bij 50% van de mensen die bij huisarts komt, sprake van psychosociale problemen, ook onder ouderen (toename ouderdomsdepressie). De interventie 'Welzijn op Recept' is een programma dat mensen ondersteunt die klachten hebben waar op dat moment geen medische of psychologische interventie voor nodig is.

Welzijn op recept is uitgewerkt opgenomen in het **uitvoeringsprogramma Vie**.